

NEMIS TILINI O'RGATISHDA INTERFAOL METODLARDAN FOYDALANISH

Eshmuradov Urol Xujanovich

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti

NTM katta o'qituvchisi

Annotatsiya. Mazkur maqolada nemis tilini o'rgatishda interfaol metodlardan foydalanishning nazariy asoslari va amaliy samaradorligi tahlil qilinadi. Interfaol ta'limning mohiyati, uning kommunikativ yondashuv va shaxsga yo'naltirilgan ta'lim bilan bog'liqligi yoritilgan. Nemis tili darslarida qo'llaniladigan juftlikda ishlash, kichik guruhlarda faoliyat, rolli o'yinlar, bahs-munozara, aqliy hujum va loyihaviy metod kabi usullar o'quvchilarning nutqiy faolligi, mustaqil fikrlashi hamda muloqot ko'nikmalarini rivojlantirishdagi o'rni bilan asoslab berilgan. Shuningdek, interfaol metodlarning psixologik jihatdan o'quvchilarga ijobiy ta'siri, ularning til o'rganishga bo'lgan motivatsiyasini oshirishdagi ahamiyati ko'rsatib o'tilgan. Maqolada interfaol yondashuvni samarali tashkil etish shartlari va uchrashi mumkin bo'lgan muammolar ham muhokama qilinadi.

Kalit so'zlar: interfaol metodlar, nemis tili ta'limi, kommunikativ ko'nikma, rolli o'yin, guruhiy ish, bahs-munozara, loyihaviy ta'lim, chet tilini o'qitish.

Аннотация. В статье рассматриваются теоретические основы и практическая эффективность использования интерактивных методов при обучении немецкому языку. Раскрывается сущность интерактивного обучения и его связь с коммуникативным и личностно-ориентированным подходами. Анализируются такие методы, как работа в парах и группах, ролевые игры, дискуссии, мозговой штурм и проектная деятельность, а также их роль в развитии речевой активности, самостоятельного мышления и коммуникативных навыков учащихся. Отмечается положительное психологическое влияние интерактивных методов и их значение в повышении мотивации к изучению языка. В статье также обсуждаются условия эффективной организации интерактивного обучения и возможные трудности его применения.

Ключевые слова: интерактивные методы, обучение немецкому языку, коммуникативные навыки, ролевая игра, групповая работа, дискуссия, проектное обучение, преподавание иностранных языков.

Annotation. This article examines the theoretical foundations and practical effectiveness of using interactive methods in teaching the German language. It explains the essence of interactive learning and its connection with communicative and learner-centered approaches. The study analyzes such techniques as pair and group work, role plays, discussions, brainstorming, and project-based learning, highlighting their role in

developing students' speaking activity, independent thinking, and communicative competence. The positive psychological impact of interactive methods and their importance in increasing learners' motivation are also discussed. Furthermore, the paper outlines the conditions for the effective implementation of interactive teaching and addresses possible challenges in practice.

Keywords: interactive methods, German language teaching, communicative skills, role play, group work, discussion, project-based learning, foreign language education.

Kirish.

Nemis tilini o'rgatishda interfaol metodlardan foydalanish bugungi zamonaviy ta'lim tizimining eng muhim va istiqbolli yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Chet tilini o'qitish jarayoni endilikda faqat grammatik qoidalarini yodlatish yoki matn tarjima qildirish bilan cheklanib qolmay, balki o'quvchini faol muloqot subyekti sifatida shakllantirishni talab etmoqda. Ayniqsa, nemis tili kabi xalqaro ilm-fan, texnologiya va ta'lim sohasida keng qo'llaniladigan tilni o'rganishda o'quvchilarning mustaqil fikrlashi, erkin nutq qurishi va real kommunikativ vaziyatlarda tilni qo'llay olishi muhim ahamiyat kasb etadi. Shu jihatdan interfaol metodlar nemis tili darslarini jonlantiruvchi, o'quvchini passiv tinglovchidan faol ishtirokchiga aylantiruvchi samarali vosita sifatida namoyon bo'ladi[1].

Metodlar.

Interfaol ta'lim mohiyatan o'qituvchi va o'quvchi, shuningdek o'quvchilarning o'zaro hamkorlikda bilim olish jarayonini tashkil etishga asoslanadi. Nemis tilini o'qitishda bu yondashuv dars jarayonini muloqot, muhokama, fikr almashish, rolli o'yinlar, guruhviy ishlanmalar orqali tashkil etishni nazarda tutadi[2]. Bunda til faqat o'rganish obyekti emas, balki o'rganish vositasiga ham aylanadi. O'quvchilar nemis tilini o'rganish jarayonining o'zida shu til orqali muloqot qiladilar, fikr bildiradilar, muammolarni hal qiladilar. Natijada til o'rganish tabiiy, jonli va samarali kechadi.

Nemis tili darslarida interfaol metodlardan foydalanishning nazariy asoslari kommunikativ yondashuv, konstruktivizm va shaxsga yo'naltirilgan ta'lim g'oyalari bilan chambarchas bog'liq. Konstruktivistik yondashuvga ko'ra, bilim tayyor shaklda berilmaydi, balki o'quvchi tomonidan faol o'zlashtiriladi va quriladi. Interfaol metodlar aynan shu jarayonni qo'llab-quvvatlaydi. O'quvchi dars jarayonida tinglovchi emas, balki muhokama qiluvchi, tahlil qiluvchi, xulosa chiqaruvchi subyektga aylanadi[4]. Nemis tili darslarida bu yondashuv til materialini real hayotiy vaziyatlar bilan bog'lash orqali amalga oshiriladi.

Natijalar.

Interfaol metodlarning eng muhim afzalliklaridan biri o'quvchilarning nutqiy faolligini oshirishidir. An'anaviy darslarda ko'pincha o'qituvchi ko'proq gapiradi,

o'quvchilar esa tinglovchi rolda qoladi. Interfaol darslarda esa aksincha, asosiy nutqiy faoliyat o'quvchilarga yuklanadi. Masalan, juftlikda ishlash metodida o'quvchilar berilgan vazifa asosida bir-biri bilan nemis tilida muloqotga kirishadilar. Bu jarayonda ular yangi so'z va iboralarni amalda qo'llashga majbur bo'ladilar, natijada til birliklari faol lug'atga o'tadi[3].

Kichik guruhlarda ishlash ham nemis tilini o'rgatishda keng qo'llaniladigan interfaol metodlardan biridir. Guruhli ish jarayonida o'quvchilar muayyan mavzu bo'yicha birgalikda vazifa bajaradilar, masalan, dialog tuzish, sahna ko'rinishi tayyorlash yoki muammoli vaziyatga yechim topish. Bu jarayonda har bir o'quvchi o'z hissasini qo'shishga harakat qiladi, fikrini nemis tilida ifodalaydi. Guruh ichidagi muloqot til o'rganishning tabiiy muhitini yaratadi va ijtimoiy ko'nikmalarni ham rivojlantiradi[5].

Rolli o'yinlar interfaol metodlar orasida alohida o'rin tutadi. Nemis tili darslarida "do'konda xarid qilish", "mehmonxonada xona bron qilish", "shifokor qabulida bo'lish", "ish suhbatidan o'tish" kabi vaziyatlar asosida rolli o'yinlar tashkil etiladi. O'quvchilar turli rollarni bajarib, real hayotga yaqin kommunikativ vaziyatlarda tilni qo'llashni o'rganadilar. Bu metod nafaqat leksik va grammatik bilimlarni mustahkamlaydi, balki talaffuz, intonatsiya va nutq tezligini ham rivojlantiradi[8].

Bahs-munozara metodi ham nemis tilini o'qitishda samarali interfaol vosita hisoblanadi. O'quvchilarga muayyan mavzu, masalan, "Onlayn ta'lim an'anaviy ta'limdan ustunmi?", "Ijtimoiy tarmoqlarning yoshlar hayotiga ta'siri" kabi savollar beriladi va ular guruhlariga bo'linib, o'z fikrlarini himoya qiladilar. Bunday mashg'ulotlar o'quvchilarning mustaqil fikrlashini, dalillar keltira olish qobiliyatini va erkin nutqini rivojlantiradi. Eng muhimi, ular nemis tilida fikr bildirishga odatlanadilar.

Aqliy hujum metodi ham interfaol ta'limning samarali shakllaridan biri bo'lib, nemis tili darslarida yangi mavzuni ochishda yoki muammoni hal qilishda qo'llaniladi. O'qituvchi muayyan savol yoki vaziyatni o'rta tashlaydi, o'quvchilar esa erkin ravishda o'z g'oyalarini nemis tilida aytadilar. Bu jarayonda xatolarga qat'iy e'tibor qaratilmaydi, asosiy maqsad – erkin fikrlash va nutqiy faollikni ta'minlashdir. Keyinchalik esa bildirilgan fikrlar tahlil qilinadi va til jihatidan to'g'rilanadi[6].

Loyihaviy metod ham interfaol ta'limning muhim yo'nalishlaridan biridir. Nemis tili darslarida o'quvchilarga "Germaniya madaniyati", "Nemis shaharlari", "Nemis oshxonasi", "Nemis ta'lim tizimi" kabi mavzularda kichik loyihalar tayyorlash topshiriladi. O'quvchilar mustaqil ravishda ma'lumot to'playdilar, matnlar o'qiydilar, videolar ko'radilar va yakunda taqdimot qiladilar. Bu jarayon til ko'nikmalarining barchasini – o'qish, yozish, tinglash va gapirishni – kompleks rivojlantiradi.

Interfaol metodlar o'quvchilarning psixologik holatiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Chet tilida gapirish ko'pincha qo'rquv va tortinchoqlik bilan bog'liq bo'ladi. Interfaol mashg'ulotlarda esa o'quvchilar kichik guruhlar yoki juftliklarda

ishlaganlari sababli o'zlarini erkinroq his qiladilar. Xatolar ustidan kulish yoki tanqid qilish muhitining yo'qligi ularning o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi. Natijada ular nemis tilida ko'proq gapirishga harakat qiladilar[7].

Zamonaviy axborot texnologiyalari bilan uyg'unlashgan interfaol metodlar nemis tili ta'limining samaradorligini yanada oshiradi. Onlayn platformalar, interaktiv taqdimotlar, videokonferensiyalar, til o'rganish ilovalari darslarni yanada qiziqarli va jonli qiladi. Masalan, nemis tilida qisqa videolar tomosha qilib, keyin guruhlarda muhokama qilish, onlayn testlar orqali o'z bilimini tekshirish, virtual ekskursiyalar tashkil etish o'quvchilarning qiziqishini kuchaytiradi.

Muhokama.

Interfaol metodlar o'qituvchidan ham yuqori darajadagi tayyorgarlikni talab qiladi. Darsni rejalashtirishda o'qituvchi har bir mashg'ulotning aniq kommunikativ maqsadini belgilashi, topshiriqlarni o'quvchilarning til darajasiga mos tanlashi zarur. Shuningdek, vaqtni to'g'ri taqsimlash, barcha o'quvchilarni faol ishtirok etishga jalb qilish ham muhim vazifalardan biridir. Interfaol darslarda o'qituvchi nazoratchi emas, balki yo'naltiruvchi va motivator rolini bajaradi.

Shu bilan birga, interfaol metodlarni qo'llashda ayrim qiyinchiliklar ham uchrashi mumkin. Katta guruhlarda barcha o'quvchilarni birdek faol qilish murakkab bo'lishi mumkin. Ba'zi o'quvchilar passiv bo'lib qolishi yoki ona tilida gaplashishga o'tib ketishi ehtimoli mavjud. Bunday vaziyatlarda o'qituvchi aniq qoidalar belgilashi, vazifalarni qiziqarli va majburiy tarzda tashkil etishi lozim.

Umuman olganda, nemis tilini o'rgatishda interfaol metodlardan foydalanish ta'lim jarayonini samarali, qiziqarli va natijador qiladi. O'quvchilar tilni faqat nazariy jihatdan emas, balki amaliy muloqot vositasi sifatida o'zlashtiradilar. Ularning nutqiy faolligi, mustaqil fikrlashi, jamoada ishlash ko'nikmalari rivojlanadi. Eng muhimi, nemis tilida erkin muloqot qilishga psixologik tayyorgarlik shakllanadi.

Xulosa.

Xulosa qilib aytganda, interfaol metodlar nemis tili ta'limining sifatini yangi bosqichga olib chiqadi. Ular o'quvchini markazga qo'yadi, dars jarayonini jonlantiradi va til o'rganishni tabiiy kommunikativ jarayonga aylantiradi. Shuning uchun zamonaviy nemis tili o'qituvchisi interfaol metodlarni chuqur o'zlashtirishi va ularni dars jarayonida maqsadga muvofiq qo'llashi zarur. Bu yondashuv kelajakda raqobatbardosh, ko'p tilli va erkin fikrlovchi mutaxassislarni tayyorlashda muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. Xujanovich, E. U. (2025). NEMIS TILINI IKKINCHI TIL SIFATIDA O'QITISHNING AHAMIYATI. Modern education and development, 38(3), 350-355.
2. Xujanovich, E. U. (2025). OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA NEMIS TILINING O'QITILISHI. Modern education and development, 38(3), 344-349.

3. Eshmuradov, U. (2023). TIL O 'RGANISHDA TINGLASHNING AHAMIYATI VA TINGLAB TUSHINISH MUAMMOLARI: TIL O 'RGANUVCHILAR TAJRIBASI. Farg'ona davlat universiteti, (1), 173-173.
4. Buxorova, M. X., Mansurova, G. M., & Eshmurodov, U. K. (2021). FORMATION OF STUDENTS COMMUNICATIVE ABILITIES IN TEACHING FOREIGN LANGUAGES. Theoretical & Applied Science, (2), 152-154.
5. Umid Ulug'bek o'g, M. (2025, May). TIL O'RGANISHDA MILLIY VA XORIJIY USULLAR HAMDA ULARNING FARQI: xorijiy til, til o 'rganish, milliy yondashuv, xalqaro tajriba, interaktiv metod, texnologiya, Xitoy tajribasi, O 'zbekiston ta'limi, immersiv ta'lim, sun'iy intellekt. In International Conference on Economics, Finance, Banking and Management (pp. 201-208).
6. Jumanazarovna, N. M. (2025). GYOTE DAVRIDA SENTIMENTALIZM VA AXLOQIY IDEAL MASALASI. Modern education and development, 40(6), 114-119.
7. Jumanazarovna, N. M. (2025). GYOTE DAVRIDA SHAXS VA JAMIYAT MUNOSABATLARINING SENTIMENTAL TALQINI. Modern education and development, 40(6), 125-130.
8. Xalilovna, S. N. (2025). INGLIZ VA O 'ZBEK MADANIYATLARIDA MEHMONDO 'STLIK PAREMIYALARNING QO'LLANISHI. SHOKH LIBRARY.
9. Khalilovna, S. N. (2023). EDUCATIONAL POTENTIAL OF INNOVATIVE TECHNOLOGY IN TEACHING SENIOR LANGUAGE STUDENTS'SPECIALISTS. European International Journal of Multidisciplinary Research and Management Studies, 3(11), 95-98.
10. Normurodovna, A. M. (2022). LITERATURE AND READING AMONG YOUNG PEOPLE IMPROVING CULTURE AND ITS CHARACTERISTICS.
11. Umid Ulug'bek o'g, M. (2025, May). TIL O'RGATISHDA ZAMONAVIY USULLARDAN FOYDALANISH. In International Conference on Economics, Finance, Banking and Management (pp. 209-217).
12. Jumanazarovna, N. M. (2022). Influence of goethe's sentimentalism on literary characters. Asian Journal of Multidimensional Research, 11(11), 130-133.
13. Niyazova, M. (2024). SHARQ VA G 'ARB SENTIMENTAL NASRI AN'ANALARI. Наука и инновация, 2(33), 104-108.
14. Niyazova, M. (2024). “ЁШ ВЕРТЕРНИНГ ИЗТИРОБЛАРИ” СЕНТИМЕНТАЛ РОМАНИ КОМПОЗИЦИЯСИДА МАКТУБНИНГ ЎРНИ. Академические исследования в современной науке, 3(44), 94-98.
15. Niyazova, M. (2024). SENTIMENTAL PORTRAYAL IN EASTERN AND WESTERN LITERATURE. AMERICAN JOURNAL OF EDUCATION AND LEARNING, 2(4), 543-548.